

gifvelse om Föräldrarnes Torparen Anders Anderssons och dess Hustrus Anna Olsdotters medvetenhet af de å Helsingholmen föröfvade mord samt stölder, hafva J at gripa och til Smedjegårds-häktet införa bemälte Anders Andersson och dess hustru. Stockholm å Lands- Cancelliet den 21 April 1819.

DAN. EDELCREUTZ.

A. R. v. SYDOW.

Afskrift af Afskrift.

Öpna Ordres.

Til Länsman Röösgren.

Som den för medvetenhet af mordet på Helsingholmen, häktade Torpare-hustrun Anna Olsdotter från Granhatten under Finsta, bland annat jemväl bestämt skall uppgifvit 51), at af det gods, som mördaren Pehr Andersson och dess Broder Anders Andersson stulit och medfört från Helsingholmen, et knyte med silfver finnes undanstuckit, emellan en ås på stufvuvinden i berörde Torp, hvarom der ännu vistande Dottren Anna Andersdotter och Inhysesjonet Anna Cajsa skola äga medvetenhet och en närmare kännedom 52); alltså beordras J, at bi-

51) Här står då detta skall uppgifvit, som skall vara et så grannliga uttryck, och hvaröfver vi yttrat oss.

52) Denna medvetenhet och närmare kännedom skall således ligga uti Grönbergiska rapportens ord, at de, som hemma voro, Anna och Cajsa, *büst visste*, hvar sakerna från Helsingholmen voro förvarade. Hvad detta *büst visste* verkligen betyder, det öfverlemna vi åt läsarens urskillning. Vår mening derom är sagd.

Mera en annan gång, om det behöfves. Vi önska at kunna hålla vederbörande räkning för allt viktigt, som passerar i detta vigtiga mål. För närvarande äga vi den tillfreds-

trädd af Fjerdingsman Nyström genast begifva eder til Granhatten och så väl ran-

ställelsen, at kunna meddela svar på en fråga, som vi länge längtat at se upplöst. Den angår Fångvaktaren Grönberg. Kongl. Hof-Rättens Advokatfiskal har af R. H. S. Justitiæ-Ombudsman fått och emottagit et updrag at tala emot bemälte fångvaktare. Påstående har blifvit gjordt, at han skulle inför Kongl. Hof-Rätten upkallas och höras tillika med Röösgren, hvars mellankomna död nu mera gjort detta omöjligt. Häröfver hafva vi gjort oss den frågan: skall nu åtalet mot Grönberg likafullt fortsättas i Hof-Rätten, eller skall Advokatfiskals-Embetet besinna sig och vända sig til *behörig* Domstol med detta åtal? Eller skall R. H. S. Justitiæ-Ombudsman besinna sig och förordna *behörig* åklagare, som vänder sig til ort och ställe, som vederbör? Eller huru länge skall det egna i proceduren hafva den verkan, at Grönberg går otaltad och ohäktad, ehuru så längesedan ansedd skyldig til åtal för brott, som synas ej kunna utan kroppsplikt försonas?

Denna fråga är besvarad. Just. Cancellers-Embetet har nyligen utfärdat nedanstående förordnande:

Stads-Fiskalen, Assessoren Lindman.

Til följe af Kongl. Maj:ts Just. Cancellers-Embetet meddelade nådiga befallning, uti skrifvelse d. 18 sisl. Aug., at med särdeles upmärksamhet följa undersökningen om det å Torparen Gustaf Blomberg och hans Hustru på Helsingholmen och Vermdön föröfvade mord, och den i sammanhang dermed gjorde anmälan om de olagliga medel, hvilka skola blifvit använde för at förmå de i målet tiltalade personar til bekännelse af brottslighet, har jag, vid vunnen uplysning om beskaffenheten af hvad i detta afseende blifvit angifvit och under ransakningen förekommit, ansett vara mitt åliggande, at låta anställa laga undersökning emot dem, hvilka i mer eller mindre måtto syntes hafva åsidossatt sina tjenstskyldigheter. — Den undersökning, som vid omförmälte tidpunkt redan var börjad, hade då endast til föremål det våld, som Stat-Torparen under Finsta gård i Roslagen Anders Andersson och hans Hustru skola af Länsmannen i Vermdö, Tingslag Röösgren hafva å Smedjegårds häktet undergått, äfvensom den våldsamma behandling deras Dotter, Hicken

saka efter detta silfver, som, enligt de uplysningar, hvilka Anna Cajsa och Anna Andersdotter böra affordras, jemväl om,

enligt Pehr och Anders Anderssons upgifter, det öfriga vid Helsingholmen stulne gods, vid Granhatten finnes förvarat.

Anna Andersdotter och Pigan Cajsa Svendsdotter fått erfaras vid deras häktande å Granhatten och under forslandet vid Penningeby fängförelse-boställe, och denna undersökning ansågs med hufvudmålet, eller den om mordet, så förenad, at den vid samma Domstol verkställdes.

Hvad som vid denna undersökning i afseende på våldet inom Smedjegården emot Anders Andersson och Anna Olsdotter förekom, syntes väl fälla Fångvaktmästaren derstädes Grönberg til last, ehuru något egentligt deltagande i våldet honom icke sökt påbörjas, utan han tvertom derifrån af de såsom våldförde upgifne fritögs, men då jag således icke ansåg den talan emot Grönberg, hvartil skäl syntes förekomma, kunna eller böra pröfvas i sammanhang med sjelfva våldsmålet, hade jag för anställande deraf ärnat såvida tiden, då Röösgrens förfarande blifvit af Höglof. Kongl. Svea Hof-Rätt bedömdt.

Nu då Länsmannen Röösgren i fängelset affidit, hvarigenom några ytterligare uplysningar om det emot honom i lifstiden anmäldte våld å ofvannämnde personer, än Protokollen redan innehålla, icke torde kunna erhållas, samt på det at genom det åtal, som emot Fångvaktmästaren Grönberg äger rum, något uppehåll för verkställigheten af hvad Kongl. Maj:t behagar förordna i det til Dess nådiga pröfning hemställda mål angående det föröfvade mordet, må inträffa; Så vill jag härmedelst updraga åt Tit. at ofördröjligen vid vederbörlig Domstol lagligen tilltala Fångvaktmästaren Grönberg för hvad han, såsom den, hvilken det, dess tjenstepligt likmätigt, tilkommer at vaka öfver ordningens bibehållande inom häktet och fångarnas lagliga behandling, kan finnas hafva emot sådane sine skyldigheter i et eller annat afseende felat.

Til fullföljande af detta åtal äger Tit., at hos mig erhålla del af sådane Svea Hof-Rätts i sjelfva mordsaken hållne Undersöknings-Protokoller, hvilka innefatta omständigheter, som synas ligga Grönberg til last, och hvar öfver Tit. har at vid Domstolen honom närmare förklaringar affordra och för öfrigt vidtaga de anstalter, som til dessa omständigheters fullkomliga utredande finnas kunna lända.

I öfrigt och som angelägenheten synes fordra, at då Petter och Anders Anderssoner hvilka för närvarande äro å Smedjegårdshäktet förvarade, i den stund de inställas vid Domstolen emot Grönberg, icke mera förvaras i et under hans tillsyn stående häkte; så bör Tit. genast hos Hr Baron, Tillförord. Öfver-Ståthållaren och Landshöfd. Edelcreutz göra anmälan derom, at dessa personer varda til andre och från hvarandra skiljde förvaringsrum förflyttade, och hvarom Hr Baron Edelcreutz i sin dubbla egenskap af Landshöfd. i Stockholms Län och tillförord. Öfver-Ståthållare i Stockholm läser kunna med lätthet be-näget förordna. Stockholm d. 25 Jan. 1820.

At ofvanstående afskrift är lika lydande med det i Kongl. Maj:ts Justitiæ Cantzlers Expedition förvarade Concept, efter hvilket Originalen blifvit utskrifvet, intyggar Ex officio

Gustaf H. Thomée.

Hvad skola vi nu til slut säga om Frihetsvännerna — våra ädla vänner, som gifva oss lof i stället för *tadel*, och så tvertom? — Mätte de icke tröttna. Vi skola göra allt, för at bibehålla freden med dem, och det bästa sättet är ju at smickra hvarannan litet smått, när så åtbära kan. Huru mycket äro vi dem icke redan förbundne för den upptäckten, som så väsendtligen länder til vårt lof, at de nu slutade anmärkningarne vid Kon. Befalln. hafvandes förklaring *ganska sükert ej äro af samma hand*, som Recensionen öfver Lagm. Laurins memorial; hvarigenom således all otillbörlig misstänka undanrödjes, at denna recension vore författad af en medarbetare i Courierien, hvilket åter anmärkningarne öfver förklaringen måste vara, såsom icke insände. Här af följer, til vår och alla Tidningsredactioners efter rättelse, at man aldrig må uteglomma det ordet *insändt*, så snart någonting meddelas, som Redaktören ej sjelf författat.

Då det nu blir vår pligt, at skaffa oss reda på den arge skalken, som skrifvit mot Herr Laurin och så illa förtörnat våra vänner, på det vi må kunna undvika at mot vår vilja få mera af honom; böra vi härmedelst hos vännerna på det förbindligaste anhålla, at de täcktes meddela oss, hvad de veta i den vä-

Och som bemälte tvenne qvinspersoner, i anseende til Hustru Anna Olsdotters sålunda gjorde bekännelse icke kunna undgå, at för medvetenhet af stölden lagföras, böra de gripas och hitföras, för at med de andre brottslige ställas til rätta. Stockholm å Lands-Cancelliet den 29 April 1819.

DAN. EDELCREUTZ.

A. R. v. SYDOW.

Enligheten med de i Stockholms Lands-Cancelli förvarade Concept, betyga

H. F. OLDEVIG.
Häradsbörding.

EDV. BERNH. ASK.
Lands-Cancellist.

Lika lydande med de til Advocat-Fiskals-Embetet uti Kongl. Svea Hof-Rätt remitterade Handlingar, betygar

J. E. JERSTRÖM,

Hof-Rätts Cancellist och Amanuens
i Adv. Fiskals-Cont.

gen, och hvilket skall vara så *ganska säkert*. Vi beundra emedlertid deras säkra takt, deras djupa kännedom af *anda* och *stil*, och erkänna vår oskicklighet härutinnan, jemnförelsevis med dem, då vi ej ens blifvit varse, huru *alldeles ingen gemenskap* det fönnas, hvarken til anda eller stil, emellan de begge i frågestälde skrifterna. Men knappast skola väl de ädla vännerna föreställa sig, det vi voro til en sådan grad bedragne, på andan och stilen, at vi fullt och fast trodde dem vara en och densamma, och icke ens besinnade, huru omöjligt det är, at en och samme granskare skulle göra rättvisa åt begge parterne i samma sak, derest de begge förföre laglöst. En sådan man skulle ju upresa sig til en slags oväldig Domare dem emellan; och våra ädla vänner hafva rätt at icke tro någonting så oerhördt. Den mannen har ju dessutom sjelf sagt, at han icke är vän af det system, som Hr Laurin angripit; och huru skulle han då kunna göra annat, än hålla med Hr L. i allt, ehvad denne hade rätt eller orätt? Et parti måste man dock i hvarje sak hålla — hvem kan väl förälska sig i den gamla torra rättvisan allena? — Nej, det är klart som dagen, at den karlen är tilgifven det system, han i början säger sig fördömma.

Men hvem är han då den karlen? Nu tyc-

BLANDADE ÄMNEN.

Betraktelser öfver vår Tryckfrihets-lag.

(Följande uppsatser äro fragmenter af en för längre tid tillbaka författad utförligare öfversigt af vår Tryckfrihets-förordning).

§ 9 mom. är foster af en missförstådd försigtighet. Är politiken icke djupare? Hänga staters öden på så svaga trådar? Förklarar en Regering den andra krig, eller kommer den ens i verkligt missförstånd med henne, derföre at en skribler kastat stickord? Jag tror det icke. Hafva alla Christna Regenter, eller ens en enda, kommit i missförstånd med Turkiska Kejsaren, derföre at deras sändebud, ja de sjelfva, om de komme til Turkiet, få heta hundar af musulmanska pöbeln?

»Är skriften ej smädlig eller förgripelig, men genom den samma missförstånd med utländsk makt sig yppat, *må den utan rättegång kunna confisqveras*»: så lyda de åsyftade orden i momentet. Det finnas således *) tilfällen, då en medborgare, utan rättegång, kan beröfvas sin egendom! Och för hvilken orsak? Det hafva vi sett. Hvem skall indraga skriften? Den, som *ensam* känner och kan dömma, huruvida *missförstånd yppats*. Cabinetterns

kes han också fått vatten på sin qvarn genom Just. Cancellers-Embets remiss mot Grönberg; ty ehuru han visst icke velat Grönberg illa; så är det dock klart, at Just. Cancellers-Embets förordnande så vida är ense med hans mening, som detta förordnande hvilat på förutsättning deraf, at Hr L. och R. H. S. Just. Ombudsman ganska origtigt förfarit.

Slutligen önska vi at härigenom hafva kunnat gifva våra vänner anledning at skynda med den utlofvade fortsättningen mot vår recensent, som förtjenar så strängt tadel, och den vi hoppas at då se til namnet upgifven.

*) (Äfven i fråga om annat än tidningar, hvarom kanske särskilt en annan gång.)

hemligheter känner ju allmänheten icke. Hur vågar då någon yttra sig i något ämne, då han ej vet, hvilka ämnen som behaga eller misshaga »utländsk magt»? En sådan har ju således ofta hos oss en magt, som hon icke har hemma hos sig. Denna magt har högst sällan blifvit utöfvad, emedan om ock utlänningen vetat, at vi åt honom inrymt större privilegier än åt vår egen Regering, så har han dock icke ansett mödan värdt, at återropa dem.

Och icke blott hos oss är det så. Högst sällan har man i allmänhet hört omtalas note-vexlingar, ännu mera sällan verkligt missförstånd mellan Cabinetter för skribenters utfall. Främlingen bör ej kunna yrka — och yrkar sannerligen icke — större rättighet än landets egna invånare; och han är nöjd, om han erhåller dem lika stora. Den mannen, som nyss sträfvade at blifva Europas beherrskare, och som annars brukade genom gend'armer låta i fredliga länder hemta och arkebusera näsvisa Bokhandlare, beklagade sig en gång hos en Regering, öfver smädelser, som blifvit mot honom utöste af en bland denna regerings undersätare. Han begärde icke och fick icke *confiscation* eller arbiträr hämnd, utan en anklagelse i vanlig form mot smädaren; ty det landet, der den anklagade Tidnings-skrifvaren var, icke medborgare, utan en skyddad flyktning, har ej begrepp om arbiträra straff. Rättegången slöts så, at den anklagade frikändes — och *derföre* förklarade verldsbeherrskaren icke krig mot det fria folket; ty en enskilds vanmäktiga skrik leder til intet, då så stora ting, som staters öden äro i fråga.

Om exempel på motsatsen finnas, så skola de sökas i stater, der folket ej blott har regeringar, utan förmyndare, d. v. s. despotiska stater. Ty endast då, när utlänningen vet, at en Regering har

jus vitæ et vecis öfver sina undersätares politiska skrifter, tilskrifver han *henne* allt hvad han i dessa skrifter finner obehagligt och anser sig förolämpad af *henne*, så snart han är det af någon. Om en lagbunden och liberal Regering eftersträfvar en sådan förmyndaremagt, så missförstår hon sitt sanna intresse och pålägger sig et högst obehagligt och farligt ok, som hon tvertom med alla krafter borde söka afskaka, om det redan vore pålagdt. Då deremot en Regerings undersätare för deras yttranden mot främlingar stå til rätta inför samma domstol, som dömmar deras yttranden mot hvarandra, så upbär icke Regeringen förebräelsen för hvad som skrives, emedan man vet, at hon dervid ingenting kan göra, om ej på sin höjd anställa rättegången och laga så, at lagen har sin oqvalda gång.

En sådan lag, som i fråga varande moment, ställer då en Regering mellan två eldar. Är hon liberal, så måste hon hafva beständiga ledsamheter af främlingar. Vill eller måste hon visa complaisance mot främlingen, så är hon med detsamma i den olyckliga belägenhet at tvingas til godtyckliga och impopulära handlingar. Men hvad som ännu värre är: den tid skulle möjligtvis kunna komma, då en illiberal Minister betjente sig af denna lag, för at strafflöst indraga hvad skrift han behagade; han behöfde ju blott öfvertala en främmande magts sändebud til anmärkningar emot den samma. En liberal Minister åter är i det olyckliga predikament at genast misstänkas för et sådant knep, så snart et utländskt sändebud, äfven af egen drift, gjort föreställningar mot en skrift. —

Hvad det genom alla nyare tryckfrihets-processer så namnkunniga 12:te momentet af samma §. egentligen menar, det är svårt at säga. Om *lögn* finnes lag. Hvad är *lögnaktig uppgift*? Hvad är

